

**QORTI CIVILI
PRIM' AWLA**

**ONOR. IMHALLEF
LORRAINE SCHEMBRI ORLAND**

Seduta tas-26 ta' Settembru, 2013

Citazzjoni Numru. 654/2003

**Paul u martu Mariella Mizzi kif ezercenti l-kummerc
taht l-isem "The Foto Grafer"**

vs

**David Seracino u martu Maria Dolores ghal kull
interess li jista' jkollha**

Il-Qorti,

I. PRELIMINARI.

Rat ic-citazzjoni attrici pprezentata quddiem il-Qorti kif diversament presjeduta datata 27 ta' Gunju 2003 fejn esponiet: -

Illi l-konvenut David Seracino kien impjegat mal-atturi bhala *photographer/maintenance engineer*, liema mpjieg kien regolat b'kuntratt ta' mpjieg ghal zmien indefinit datat

2 ta' Jannar 1999, li qed jigi anness u markat bhala Dokument A.

Illi fil-klawsola numru 13 (i) tal-imsemmi kuntratt ta' mpjieg kien gie maqbul bejn il-partijiet illi l-konvenut kellu jaghmel u jlesti perjodu ta' tahrig ta' sentejn, u fin-nuqqas jirrifondi s-somma ta' ghaxart elef lira Maltin (Lm10,000) rapprezentanti in parti l-investment minfuq mill-principal ghall-istess tahrig, kif ukoll indenizz ghal ksur ta' obbligu kuntrattwali.

Illi l-konvenut unilateralment u minghajr ebda raguni valida abbanduna l-impjieg tieghu minn mal-atturi fit-2 ta' Novembru 2000.

Illi b'hekk giet "in vigore" l-klawsola numru 13 (i) tal-imsemmi kuntratt u ghalhekk il-konvenut ghandu jhallas lill-atturi s-somma ta' ghaxart elef lira Maltin (Lm10,000) *ai termini* tal-istess klawsola.

Illi l-konvenut minkejja li gie nterpellat biex jersaq ghal dan il-hlas baqa' inadempjenti.

Jghidu ghalhekk il-konvenuti ghaliex ghar-ragunjiiet premessi din l-Onorabbli Qorti m'ghandiex :

1. Tiddikjara illi l-konvenut David Seracino kiser il-kundizzjonijiet tal-kuntratt ta' mpjieg tieghu datat 2 ta' Jannar 1999 meta abbanduna l-impjieg tieghu minn mal-atturi fit-2 ta' Novembru 2000 minghajr ebda raguni valida, u ghalhekk m'onorax l-obbligu minnu assunt fil-klawsola numru 13 (i) tal-kuntratt,

2. Tikkundannhom ihallsu s-somma ta' ghaxart elef lira Maltin (Lm10,000) lill-atturi *ai termini* tal-istess klawsola tal-kuntratt ta' mpjieg.

Bl-imghaxijiet legali minn notifika tal-ittra ufficjali datata 2 ta' Novembru 2001 u bl-ispejjez komprizi dawk tal-istess ittra ufficjali u tal-ittra ufficjali tal-24 ta' Marzu 2003, u tal-ittri bonarji tal-10 ta' Novembru 2000, 11 ta' Jannar 2001, 22 ta' Marzu 2001 u 9 ta' Awwissu 2001, kif ukoll dawk tal-

mandat ta' inibizzjoni li qed jigi pprezentat kontestwalment ma' din ic-citazzjoni kontra l-konvenuti li huma ngunti ghas-subizzjoni.

Rat li din il-kawza giet appuntata ghas-smigh mill-Qorti kif diversament presjeduta ghas-seduta tal-20 ta' Novembru 2003.

Rat in-nota tal-eccezzjonijiet tal-konvenuti David (I.D. 142669M) u Maria Dolores (I D.237768M) konjugi Seracino datata 30 ta' Ottubru 2003 (fol18) fejn esponew:

-

1. Illi t-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt *stante* li l-klawsola numru 13 tal-kuntratt in kwistjoni hija wahda invalida *ai termini* tal-ligi.

2. Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt *stante* li l-klawsola numru 13(i) mhux enforzabbli *ai termini* tal-ligi, *stante* li l-uniku ksur ta' kuntratt li l-attur qed jallega jirrigwarda l-abbandun tal-impjeg dapparti tal-konvenut, liema fatt huwa kopert mil-ligi minn klawsoli *ad hoc*.

3. Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost, it-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt in kwantu ghat-talba dwar *training*, *stante* li l-konvenut ma nghata ebda *training* straordinarju u li b'xi mod jiggustifikaw it-talbiet attrici.

4. Illi subordinatament u minghajr pregudizzju ghas-suespost fi kwalunkwe kaz it-talbiet attrici huma nfondati fil-fatt u fid-dritt *stante* li l-konvenut kellu raguni valida sabiex jabbanduna l-impjeg tieghu.

5. Salv eccezzjonijiet ulterjuri jekk ikun il-kaz.

Rat il-verbal tas-seduta tal-4 ta' Ottubru 2005 mizmuma quddiem din il-Qorti kif diversament presjeduta fejn il-konvenut iddikjara illi ma fadlihomx provi godda ohra xi jressqu. L-Avukati tal-partijiet trattaw il-kaz. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghall-15 ta' Dicembru 2005; u l-

Kopja Informali ta' Sentenza

verbali l-ohra kollha nkluz dak tas-27 ta' Novembru 2012 fejn il-kawza baqghet differita ghas-sentenza ghat-13 ta' Marzu 2013.

Rat is-surroga datata 16 ta' Jannar 2013 fejn din il-kawza giet assenjata lil din il-Qorti kif hekk presjeduta.

Rat il-verbal tas-seduta tat-13 ta' Marzu 2013 mizmuma quddiem din il-Qorti kif hekk illum presjeduta fejn meta ssejhet l-kawza gew imsejhin il-partijiet u d-difensuri taghhom li ma dehrux. Il-kawza giet differita ghas-sentenza ghas-26 ta' Settembru 2013. Aktar tard deher Dr. Carlo Vigna li ha konjizzjoni ta' dan il-verbal.

Hadet konjizzjoni tal-provi prodotti.

II. KONSIDERAZZJONIJIET

Illi permezz ta' din il-kawza, l-atturi konjugi Mizzi, bhala proprjetarji ta' l-attivita' kummercjali bl-isem "The Foto Grafer", qed jagixxu biex jottjenu l-hlas ta' penali imposta f'kuntratt ta' impieg ghall-perjodu indefinit, li kien gie iffirmit flimkien mal-konvenut, u datat nhar it-2 ta' Jannar 1999 (**Dok. "A"**). Skont l-klawsola numru 13 tal-ftehim, l-konvenut ghandu jhallashom penali ta' Lm10,000 *stante* li abbanduna l-impieg fl-ewwel sentejn, u cioe` fit-2 ta' Novembru 2000. Ghalhekk talbu, *previa* dikjarazzjoni ta' responsabbilita, li l-konvenut ikun ikkundannat ihallashom is-somma imsemmija.

Il-konvenuti konjugi Seracino, opponew ghal tali azzjoni billi sostnew li l-klawsola 13 hija invalida u, *in ogni caso*, mhiex enforzabbli peress li l-abbandun unilaterali ta' l-impieg huwa regolat bil-Ligi. Huma sostnew ukoll li l-konvenut ma rcieva ebda stharrig u, *inoltre*, kellu ragunijiet validi biex jabbanduna l-impieg tieghu.

Il-fatti fil-qosor huma s-segwenti. L-atturi huma proprjetarji ta' "The Foto Grafer " u b'kuntratt datat it-2 ta' Jannar 1999 impjegaw lill-konvenut Seracino bhala "*photographer/ maintenance engineer*" ghal zmien

indefinit. L-ewwel sentejn tal-impieg kienu jikkostitwixxu perjodu ta' tahrig u skont il-klawsola 13 ccitata fic-citazzjoni, l-impjegat kien obligat li jlesti dan il-perjodu u fin-nuqqas, kellu jirrifondi lill-*employer* Lm10,000 li, in parti, kienet tirrapprezenta rifuzjoni tas-somma investita mill-principal ghat-tahrig tieghu, u in parti penali.

PROVI PRODOTTI

Il-partijiet jaqblu li l-konvenut temm l-impieg tieghu unilateralment fit-2 ta' Novembru 2000.

Jirrizulta mix-xhieda tal-atturi, kif korroborati mix-xhieda ta' impjegat taghhom¹, li l-atturi, u speċjalment l-attur li kien l-espert fit-teknika tal-fotografija, iddedikaw hin ta' xoghol u spejjez fl-istharrig tal-konvenut. L-istess konvenut, *del resto*, ammetta li kien biss "dilettant" meta beda l-impieg tieghu u kien l-attur li kien jghallmu kemm fuq teorija, permezz ta' hin dedikat ghall-tagħlim fuq ktieb li kellu, kif ukoll fil-prattika.

Paul Mizzi² spjega li kien kwalifikat f'xogholu u kien studja barra, waqqaf laboratorju li kien uniku f'Malta u li kien jagħmel xoghol, bhal processar ta' ritratti f'*formats* ggantesiki li ma jsirux f'Malta hlief minnu.

Il-konvenut kien għamel perjodu ta' gimgha mieghu qabel ma accetta l-impieg u l-attur kien qallu li kellu l-hsieb li jghaddilu t-tgħalim u l-*expertise* tieghu.

Il-partijiet qablu wkoll li għalkemm il-kuntratt tagħhom igib id-data tal-4 ta' Jannar 1999, effettivament gie ffirmat kwazi 6 xhur wara, għall-habta ta' Gunju 1999. L-attur kien għadda abbozz lill-konvenut u ffirmawh xhur wara f'Gunju 1999. Da parti tieghu, izda, l-konvenut, jgħid li l-ewwel darba li ra l-kuntratt finali kien dak in-nhar stess tal-firma, filwaqt li l-attur jgħid li kien zamm u nfurmat bit-tibdiliet li kellhom isiru. Fost dawn hemm il-klawsola tal-penali mertu ta' din il-kawza.

¹ Ara Affidavit ta' **Mariella Mizzi** a fol. 34 tal-process u ta' **Noel Balzan** a fol.37 tal-process.

² Affidavit a fol. 22 et seq.

Il-konvenut ilmenta li ma rceviex tahrig izda jirrizulta a soddisfazzjon tal-Qorti, anke minn kliem il-konvenut stess, li billi l-konvenut kien jakkompanja lill-attur fuq ix-xoghol, kien qed jitghallem b'dak li jisma' minghandu u josserva. L-atturi t-tnejn kienu jtuh taghlim per ezempju, kif juza certu tipi sofistikati ta' cameras bhal 'Hasselblad' u 'Sinar', jarma 'slave cameras', u jigbed ritratti fuq *assignments* barra mill-istudio, fost ohrajn. Kif qal il-konvenut stess: "*Waqt ix-xoghol l-attur kien jispjegali x'kien qed jaghmel.....Jien kont nitghallem 'as we go along'...waqt ix-xoghol l-attur kien jispjegali u jiena nitghallem.*"³ Il-konvenut qal ukoll li "*bit-tahrig u l-esperjenza li jien hadt kemm domt nahdem mal-attur sar tijib anke fit-teknika tieghi pero' nghid li ma jistax jitqies li minkejja dik l-'exposure' kollha, jien sirt professional. Trid iktar minn sentejn biex minn dilettant issir professional.*"

Peress li kien bla esperjenza, l-izbalji tieghu kellhom jissewwew billi jingibdu ritratti mill-gdid u jaghtuh materjal bhall-films biex jippratika bihom. Inoltre l-atturi kellhom spejjez konsistenti fil-hin dedikat ghat-taghlim tal-konvenut.

Fit-2 ta' Novembru 2000 inqala' argument bejn Paul Mizzi u David Seracino li, skont dan ta' l-ahhar, kien "*l-ahhar qatra li fawret il-garra*". Bis-sistema ta' xoghol li kellhom, jirrizulta li l-konvenut kellu jahdem sghat twal u fil-*weekend* peress li kien imur '*on assignment*' ghat-tigijiet jew precetti. Meta kellu jattendi ghall-tieg nhar ta' Gimgha, kien ikollu jitlaq mix-xoghol kmieni wara nofs in-nhar biex imorru fir-residenza tal-gharusa. Normalment kien jirritorna fis-sghat bikrija ta' filghodu. Madanakollu minkejja li kien jithallas rata fissa ghat-tigijiet u precetti, l-attur kien inaqqaslu is-sghat li kien tilef il-Gimgha mill-*'overtime'*. B'hekk ikkalkula li ma kienx qed jithallas ta' tieg minnhom. L-istess attur jaqbel ma dan meta jghid li kienu jahdmu l-hin ta' sahra biss wara li jghaqqdu gimgha ta' 40 siegha xoghol. Dan kien il-qofol tal-argument li kellhom peress li s-sghat twal li kellu jahdem holqulu

³ Affidavit a fol 41 tal-process.

tensjoni fid-dar u fil-familja (kif xehdet ukoll martu Maria Dolores Seracino) u hass li ma kienx ikkumpensat għall-hin ta' sahra li kien jagħmel. Da parti tiegħu, l-attur caħad li l-konvenut kien jilmenta miegħu dwar paga u 'allowances' izda kien jilmenta dwar il-hinijiet li kellu jagħmel fuq ix-xogħol.

Skont l-attur dan l-incident ikkreja problemi għall-attur minnhabba l-'commitments' ta' xogħol li kellu inkluz 'double weddings' u tigijiet ohra li kien accetta li jagħmilhom għaliex il-konvenut kien ser jassistih, liema funzjonijiet li kellu jaqdihom il-konvenut, huma murija fuq **DOK PM1**.⁴

L-attur elenka l-ispejjez li saru a beneficċju tat-tahrig tal-konvenut u spejjez ohra, mhux kwantifikati, ikkagunati minnhabba l-inesperjenza tal-konvenut. **In Kontro ezami** spjega li l-ammont ta' **Lm1740** jirrappreżenta l-ispiza għall-'films' u kimika li ntuzaw għat-tahrig tal-konvenut peress li kellu juza films bħal dawk li jintuzaw għall-*assignments* fuq barra.

Rigward l-ammont ta' **Lm3,700**, qal li dan inhadem fuq skeda preciza li kien izomm dwar il-hin li kien iqatta' mal-konvenut għat-tahrig tiegħu. Ikkalkula r-rata fuq ir-rata ta' xogħol domestiku u mhux xogħol kummerċjali li fl-epoka kien jammonta għall-madwar Lm5 is-siegha. Dan il-hin intilef mill-hin li seta' jiddedika għat-twettiq tax-xogħol kummerċjali. Meta ngibditlu l-attenzjoni li b'din ir-rata allura iddedika 740 siegha, hu qal li kien iqatta' nofs ta' nhari shah fit-tahrig. Ma setax jispjega kif semma ukoll Lm1,750 għal tahrig li sar waqt il-hin tax-xogħol tiegħu fit-tieni partita a fol.29.

L-ammont imsemmi fis-sitt partita jirreferi għal meta kien jiehu l-konvenut miegħu għat-tigijiet u kien jingħata *allowance*. Is-somma ta' **Lm1,350** tirreferi għal dawn l-*allowances* zejda li kien ihallsu. Kien hemm zmien meta l-konvenut ma kienx jattendi għat-tigijiet u kien jagħzel hu meta jattendi.

⁴ Esebit a fol.31 tal-process.

Il-konvenut kien jithallas Lm10 ghal kull tieg fl-ewwel sena u Lm20 fit-tieni sena u mhux Lm5 u Lm10 rispettivament skont il-ftehim.

Rigward id-disa' partita, l-attur qal li dawn l-ispejjez mhumiex koperti bl-ewwel tmien partiti qal li l-process biex jaghti valur tant huwa *'time consuming'* li ma jistax jaghti valur.

OSSERVAZZJONIJIET GURIDICI

Il-lanzanza principali tal-konvenut tirrigwarda l-validita` tal-klawsola numru 13 tal-kuntratt ta' l-impieg tieghu, liema klawsola timponi penali talli abbanduna l-impieg qabel ma spicca t-terminu prefiss.

L-attur irribatta li n-nullita m'hiex sollevabbli *per via* t'eccezzjoni. Izda fil-fehma tal-Qorti din l-oggezzjoni mhiex legalment fondata billi l-illegalita eccepita ma tikkostitwix semplici annullabilita' izda nullita' kkomminata mill-ligi stess u meta *si tratta* ta' nullita` din tista' tigi mqajma anke permezz ta' eccezzjoni.

Il-klawsola li hija l-vern tal-kwistjoni tghid hekk:

"13.i. The employee undertakes and obliges himself to complete the training period of two (2) years. If he fails to satisfy this obligation for any reason whatsoever he accepts and undertakes to refund to the employer the percentage, as hereinafter stated, of the sum of ten thousand Maltese Liri (Lm10,000) being in part the investment spent by the employer to employ and train the employee and in part as indemnity for breach of contractual obligations.

- *First year : 50%*
- *Second year : 100%"*

Jigi nnotat li l-klawsola 11 tal-kuntratt jghid b'mod car u inekwivoku li "*The first two (2) years of employment shall constitute the training period.*"

Il-konvenut issottometta li l-klawsola hija nulla in kwantu ma kienetx giet approvata mid-Direttur tax-Xoghol u Emigrazzjoni (Art 26 u art 34(21) tal-Kap.135 tal-Ligijiet ta' Malta). Apparti li ma ressaq ebda prova in sostenn ta' din is-sottomissjoni, il-Qorti tikkonsidra dawn l-artikoli jirregolaw kondizzjonijiet f'kuntratt ta' servizz fil-kors ta' l-impieg u mhux l-applikazzjoni ta' penali ghall-abbandun qabel il-waqt mill-impjegat.

L-Att li Jirregola l-Kondizzjonijiet tal-Impieg (Kap 135 tal-Ligijiet ta' Malta) fl-artikolu 38 jghid li jekk kuntratt ta' servizz jipprovdi ghall-kondizzjonijiet ta' impieg,"*inkluz it-temm ta' dak il-kuntratt, li jkunu anqas favorevoli ghall-impjegat minn dawk specifikati fi, jew taht l-Att, dan ghandu jkollu effett daqslikieku minflok dawk il-kondizzjonijiet kien hemm imdahhla l-kondizzjonijiet specifikati fi jew taht dan l-Att.*" B'hekk fil-kawza fl-ismijiet "**Jacqueline Higgans et noe.v. Joseph Galea** " -dec.fit-13 ta' Gunju 1997 -PA) il-Qorti irriduciet penali impost f'kuntratt ta' servizz in kwantu li l-klawsola kuntrattwali kienet inqas vantagguza ghall-impjegat minn dak provvdut bil-ligi. Il-Qorti sostniet korrettement li dik il-klawsola kellha tigi sostitwita *ope legis* bid-disposizzjoni applikabbli tal-Att.

Izda fil-kaz in ezami, l-istess klawsola 13, fl-ewwel parti taghha, tindirizza t-terminazzjoni li jsir waqt il-perjodu ta' tahrig filwaqt li t-tieni sub-inciz tal-istess klawsola tindirizza t-terminazzjoni tal-impieg tieghu (enfasi tal-Qorti).

Din id-distinzjoni hija mportanti in kwantu l-Kap 135 tal-Ligijiet ta' Malta jeskludi mill-provvedimenti tieghu kuntratti bejn min ihaddem u min jahdem li huma intizi "*ghat-tahrig tal-haddiem*".⁵

⁵ Art. 2 tal-Kap.135 definizzjoni ta' "Kuntratt ta' Servizz."

Il-konvenut fehem li l-ewwel sentejn kienu ntizi ghat-tahrig tieghu (ara xhieda tal-konvenut in kontro ezami)⁶. Il-kaz odjern jindirizza l-abbandun tieghu li sehh proprju f'dan il-perjodu ta' tahrig fejn il-penali huwa stipulat in parti bhala korrispettiv ghall-investment li ghamel l-*employer* f'hin u spejjez ghat-tahrig tieghu, u in parti, bhala penali ghall-inadempjenza. F'dan l-ewwel perjodu tal-kuntratt, ix-xoghol ossia servizz inghata tifsira sekondarja in kwantu l-ghan principali segwit mill-kontraenti kien wiehed ta' tahrig.

F'dawn ic-cirkostanzi, kif gie ribadit mill-Qorti fil-kawza "**Eric Schembri et. v. Lewis Baldacchino**" - dec. fil-11 ta' Novembru 1997 A.C. (liema kawza tittratta cirkostanzi simili ghalkemm mhux identici ghal dawk fil-kaz in ezami) il-kaz huwa wiehed li jikkoncerna l-applikazzjoni tal-principju "*pacta sunt servanda*" peress li l-klawsola 13 (i) ghandha titqies li hija valida u legali ai finijiet u effetti kollha tal-Ligi. Kien ikun ben altru jekk il-mertu tal-kawza odjerna kien jolqot il-penali stipulat fit-tieni sub-inciz tal-klawsola 13 in kwantu li dan ikollu ta' bilfors jigi kkonfrontat mal-kondizzjonijiet stipulati a favur tal-impjegat bl-Att li Jirregola l-Kondizzjonijiet tal-Impieg (Kap.135).

Huwa pacifikament assodat li, - "*Il-principju kardinali li jirregola l-istatut tal-kuntratt jibqa' dejjem dak li l-vinkolu kuntrattwali ghandu jigi rispettat u li hi l-volonta' tal-kontraent kif espressa fil-konvenzjoni li kellha tipprevali w trid tigi osservata. Pacta sunt servanda.*" - "**Gloria mart Jonathon Beacom vs AIC Anthony Spiteri Staines**" - deciza mill Qorti tal-Appell nhar il-5 t'Ottubru 1998.

Ukoll "*kuntratti maghmula skont il-ligi ghandhom sahha ta' ligi ghal dawk li jkunu ghamluhom u ma jistghux jigu mhassra hlief bil-kunsens ta' xulxin tal-partijiet, jew ghal ragunijiet maghrufin mil-ligi.*" - "**Vittoria Sciberras et vs Sister Adelaide Gauci Noe et**" -Q.A..dec. nhar il-21 ta Ottubru 2004.⁷

⁶ Seduta tat-12 ta' Mejju 2005 a fol. 86 tal-process.

⁷ Ara wkoll Art.992 tal-kap.16 tal-Ligijiet ta' Malta.

Gjaldarba stabbilita l-validita' tal-klawsola in kwistjoni, isegwi li din il-klawsola hija esegwibbli. Il-konvenut sottometta li tali klawsola ikollha l-effett li torbot lill-haddiem kontra r-rieda tieghu. Il-Qorti ma taqbilx ma' din is-sottomissjoni in kwantu li l-penali hija essenzjalment likwidazzjoni bil-quddiem ta' danni ingenti kkagunati mill-inadempjenza tad-debitur u thalli lill-impjegat liberu li jtemm il-ftehim purke' jhallas is-somma stipulata.

Huwa minnu li l-klawsola 13(i) timponi obligazzjoni bilaterali fuq iz-zewg partijiet -fuq il-konvenut li josserva l-perjodu kollhu ta' tahrig u fuq l-atturi li jghallmuh. Il-konvenut xehed li l-atturi ma kienux qed iharguh fis-sens li "qatt ma ghamilna session ta' taghlim." (*exceptio inadimplenti contractus*).

Din l-asserzjoni ma gietx ippruvata. Mix-xhieda dettaljata kemm tal-atturi, kif korroborati mix-xhieda ta' Noel Balzan kif ukoll tal-konvenut stess, il-Qorti hija soddisfatta li kien hemm tahrig kontinwu *on the job* tant li l-konvenut stess ammetta li kien sar titjib fit-teknika tieghu ghalkemm ma lahaqx livell professjonali proprju ghaliex dan kien jirrikjedi iktar zmien. F'dawn ic-cirkostanzi, l-konvenut ma kienx gustifikat li jholl il-kuntratt unilateralment peress li mhux ippruvat li l-inampjenza tieghu kienet gustifikata.

PENALI

Il-penali jekk kontrattata tirraprezenta kumpens ghad-danni minnabba n-non-esekuzzjoni ta' l-obbligazzjoni. (**Ara sentenza Vol. XLI.II.1108**). Skont **l-artikolu 1120 tal-Kodici Civili** li penali hi "*l-kumpens tal-hsara li jbati l-kreditur minhabba n-nuqqas ta' esekuzzjoni tal-obbligazzjoni principali*", u jekk l-obbligazzjoni ma setgħetx tigi esegwita flief f'certu zmien, id-debitur jaqa' fil-penali hekk kif jagħlaq dak iż-żmien, (**Art 1121(2)**).

Il-konvenut issottometta li l-penali mhiex ragjonevoli. L-atturi da parti taghhom, jghidu li r-ragjonevolezza tal-ammont stipulat issib il-gustifikazzjoni taghha fil-prospett u spjegazzjoni li ta l-attur tal-ispejjez u investment tieghu.

L-artikolu 1122 tal Kap 16. jispesifika illi *"l-Qorti ma tistax ittaffi jew tnaqqas penali hlief fiz-zewg kazijiet hemm indikati, ossija esekuzzjoni 'in parte' tal-obbligazzjoni bl-accettazzjoni tal-kreditur jew f'kaz li l-parti esegwit tkun 'bic-car tiswielu' dejjem b'referenza ghall-kreditur salv f'dan l-ahhar kaz, jekk id-debitur jkun irrinunzja espressament ghal tnaqqis jew f'kaz ta' dewmien biss."*

Il-Qorti hija tal-fehma li c-cirkostanzi jimmeritaw xi ezercizzju da parti tal-istess Qorti sabiex tnaqqas il-penali fuq bazi ta' diskrezzjoni li ghandha, anke abbazi ta' ekwita. Difatti l-atturi ma lmentawx dwar il-prestazzjoni tal-konvenut u kien kwazi esegwixxa l-obbligu tieghu ghaliex il-perjodu ta' tahrig kien kwazi skada. *Inoltre* l-atturi ibbenefikaw mill-prestazzjoni tieghu waqt li kien maghhom u b'hekk il-parti esegwit kienet tiswilhom. Lanqas m'hu kkontestat li l-konvenut kien ilu jilmenta dwar il-hinijiet tax-xoghol tieghu li kienu esageratament twal tant li sab ruhu f'sitwazzjoni fejn kellu jahdem sighat twal ta' xoghol, interottament u anke fil-weekends. Mhux biss, imma s-sistema kienet tahdem kontrih billi kien jitlef il-kumpens ghas-sahra minhabba t-tigijiet li kien jahdem nhar ta' Gimgha b'rizultat li fil-prattika, kien qed jahdem tieg fil-weekend minghajr hlas.

L-attur elenka l-ispejjez li saru a beneficcjju tat-tahrig tal-konvenut u spejjez ohra, mhux kwantifikati, li gew ikkagunati minnhabba l-inesperjenza tal-konvenut. Dawn m'ghandhomx jitnaqqsu. Izda l-Qorti ser tnaqqas mill-ammont mitlub is-somma ta' Lm1,350 li l-attur spjega u kkwantifika bhala *"ammonti ta' flus li nghataw lill-konvenut sabiex jigi t-tigijiet mieghu."* Skont kif xehed l-attur *"is-somma ta' **Lm1,350** (illum €3,144.65) tirreferi ghal dawn l-allowances zejda li kien ihallsuh."* Dawn il-hlasijiet kienu dovuti inkwantu pattwiti separatament bejn il-kontraenti.

Dawn il-hlasijiet huma regolati bil-klawsola 11(ii) tal-kuntratt u ghalkemm l-atturi kienu bdew ihallsuh iktar mir-rata miftehma, dan sar bi qbil bejn il-partijiet u ghandu jitqies bhala hlas tax-xoghol li kien isir f'dawn l-'assignments' ghalkemm l-ghan primarju kien ikun ta' tahrig.

Inoltre l-Qorti qed tnaqqas ammont iehor ta' euro €1160 sabiex taghmel tajjeb ghall-ammonti li gew imnaqqsa mill-paga tieghu meta l-konvenut kien ikollu jitlaq kmieni mix-xoghol minnhabba attendenza ghal xi tieg nhar ta' Gimgha.

Ghaldaqstant il-Qorti qed tirriduci l-penali bl-applikazzjoni tad-diskrezzjoni tillikwida l-ammont dovut fis-somma ta' tmintax-il elf, disa' mija u disgha u tmenin ewro (€18,989).

III. KONKLUZJONI.

Illi ghalhekk ghal dawn il-motivi, din il-Qorti, **taqta' u tiddeciedi**, billi fil-waqt li **tichad** l-ecezzjonijiet tal-konvenuti, **tilqa' t- talbiet attrici u cioe`**:

1. **Tilqa' l-ewwel talba** u tiddikjara li l-konvenut David Seracino kiser il-kondizzjonijiet tal-kuntratt ta' impieg tieghu datat 2 ta' Jannar 1999 skont kif dedotta fic-citazzjoni; u

2. **Tilqa' it-tieni talba attrici** limitatament ghas-somma infraksritta u tikkundanna lill-konvenuti sabiex ihallsu s-somma ta' tmintax-il elf, disa' mija u disgha u tmenin ewro (€18,989) lill-atturi bl-imghaxijiet legali mid-data tan-notifika tal-ittra ufficjali tat-2 ta' Novembru 2001.

L-ispejjez kollha ghandhom jigu sopportati mill-konvenuti.

Moqrija.

< Sentenza Finali >

-----TMIEM-----